

N.F.S. Grundtvigs prædiken nytårsdag

Taler

Nikolai Frederik Severin Grundtvig 1. januar 1864
Forfatter, teolog, digter

Dato

Sted

Vartov Kirke

Omstændigheder

Prædikentekst

Lukasevangeliet kapitel 2, vers 21

- 1 Kristne Venner! At Ottende-Dagen i Jul i hele Kristenheden er blevet gjort til
den borgerlige Nyaarsdag, det har vist nok sin Grund deri, at det var Ottende-
Dagen efter sin Fødsel, at Kristus-Barnet ved Omskærelsen højtidelig fik det
Jesus-Navn tilhjemlet, som alt ved Bebudelsen var ham i Himlen tilkejsset; thi i
5 dette Navn, hvormed han er udraabt til Verdens Frelser, i dette Navn er det jo
alle Folk, Stammer og Tungemaal, som modtog Kristi Evangelium, har bøjet
Knæ. Men at den danske Folke-Kirke har helliget sin borgerlige Nyaars-Dag ved
kirkelig at sammensmelte den med Jesu Navnedag i det lille Evangelium om
Frelser-Navnet i Himlen og paa Jorden, det har sikkert sin egen Grund i en
10 dunkel, men dyb Følelse af den inderlige Sammenhæng mellem det folkelige og
det kristelige, især i disse Landemærker, en Sammenhæng, der vel altid har været
sikker nok, men begynder dog først nu at klare sig for den sunde Menneske-
Forstand. Og skjønt det ingenlunde er første Gang, jeg minder især mine
kristelige Tilhørere, om denne inderlige Sammenhæng imellem det folkelige og
15 det kristelige som især i Danmark er baade iøjnefaldende og trøstelig til begge
Sider, saa kan jeg dog paa denne Nyaarsdag næsten slet ikke tale om andet, fordi
det lille danske Folk aldrig i de mange Aar, jeg har levet og talt, har om Julen
havt saa beklemt en Tid, saa bange Kaar og efter verdslig Regning saa mørke
Udsigter, som ved denne Nyaarsdag, der synes allersnarest at kunne blive den
20 sidste Nyaarsdag, der oprandt for et fribaaret dansk Folk over dets Fæderneland,
som det ældste og et af de forud berømteste Kongeriger i denne Del af
Verden.

- Ja, mine Venner, nu mer end nogensinde før i vore Dage trænger det danske
25 Folk, baade efter det gamle og efter det ny Menneske, til den Trøst, at saa vist
som Folket snart i et helt Aartusende har gjort Ære ad Vorherres Jesu Kristi
Navn og Navne-Dag, saa vist kan og vil han ogsaa som en almægtig Frelser gjøre

30 Ære ad det danske Folke-Navn og det lille Danmarks Rige, og det ret øjensynlig nu, da alt vakler baade oppe og nede, og da alle Dørre synes lukte, hvorfra Hjælp kunde være at vente.

35 Denne Trøst vil da Herrens Aand paa denne Nyaarsdag venlig byde hele Folket gennem os, som hører den Herre Jesus til, men har dog Fædre, Moderskjød og Modersmaal til fælles med Folket, og Aanden driver os til at bede vor himmelske Fader i Vorherres Jesu Kristi Navn at oplade og bøje Folke-Hjærtet til at modtage og gemme denne Trøst, saa den kan vare, til Herren i sin Time og paa sin egen Maade indfrir det Løfte, der gives paa hans Navne-Dag.

40 Men for at vi med Sikkerhed kan give Løftet paa Herrens Vegne, og for at vi med barnlig Tillid kan bede den himmelske Fader i Vorherres Jesu Navn stadfæste det gode Ord, vi taler over det lille Folk og Rige, da maa vi have Sagen langt klarere for Øje, end den kan stilles for andre end dem, der med os har levende kristen Tro i deres danske Hjærte.

45 Naar vi saaledes betragter det lille danske Folk og Rige i denne Verden ved Siden ad Vorherres Jesu Kristi Folk og Rige, som er hans Menighed med kristen Tro og Haab og Kjærlighed, da er der vel den samme væsenlige Forskjel imellem dem, som der altid maa være imellem et Folk og Rige af denne Verden og Kristi Folk og Rige, det eneste paa Jorden, som ikke er af denne Verden, eller imellem
50 et verdsligt og timeligt, og et aandeligt og evigt Folk og Rige, men dog er der en mærkelig Lighed i deres Forhold til den store, den stolte og selvkloge Verden, hvoraf nødvendig følger en i mange Maader fælles Skæbne, som i Tidens Løb har forbundet og vil fremdeles forbinde dem i fælles Fare for og til fælles Frelse
55 fra den store Verdens Overmod og Overvold.

Vorherre Jesus, Kristen-Folkets Konge paa Jorden, sagde om sig selv: Fugle har Reder og Ræve har Grave, men Menneske-Sønnen har ikke det, han kan hælde sit Hoved til, og har Kongen intet, da har hans Folk ikke heller nogen verdslig
60 Ejendom af Hus eller Jord og Gods; og det kan jo ikke være Tilfældet, selv med det mindste Folk af denne Verden, som skal være kjendeligt for Verdens Øjne og virkeligt fra Slægt til Slægt; thi de maa have et Fæderneland, der dog ikke er mindre, end at det kan føde dem, og de maa dog have nogle Midler til at værge deres Land, og de maa have et Tungemaal for dem selv, hvorpaa de kan kjende
65 og forstaa hverandre. Men skjönt Danmarks Rige er blandt de ældste og et af de navnkundigste Riger paa Jorden, saa har det dog altid været et af de mindste,

verdslig talt, svageste og aabneste for rovgjerrige og herskesyge Fjender, saa det lille danske Folk maatte let og tit staa Fare for at overvældes og undertrykkes og
70 udplyndres, hartad samme Fare, som Vorherre Jesus tilsyneladende har udsat sit Folk for, som verdslig talt er aldeles arveløst, værgeløst og husvildt i Verden. — Vorherre Jesus siger fremdeles: kommer til mig alle I, som arbejde og ere bebyrdede, og jeg vil give eder Hvile! tager mit Aag paa eder og lærer af mig, thi jeg er sagtmodig og ydmyg af Hjærtet, mit Aag er lifligt og min Byrde er let! og
75 derpaa skal Verden kjende, at I er mine Lærlinger, naar I har indbyrdes Kjærlighed. Og Herrens eget Folk har endnu ingenlunde opnaaet, hvad det dog skal opnaa, med fuld Ret at kunne sige det samme, saa det følger af sig selv, at det danske Folk er himmelvidt fra den Kjærlighedens Fylde, som intet Verdens-Folk, fra Tidens Fødsel til dens Ende, paa nogen mulig Maade kan eje; men det
80 er derfor lige sandt, at intet andet Verdens-Folk, stort eller lille, har kunnet maale sig med det danske i Trohjærtighed, Sagtmodighed, Ydmyghed, Mildhed, Barmhjertighed og indbyrdes Kjærlighed, saa intet Verdens-Folk kunde være mere skabt til at skatte Guds Naades Ord i Herrens Mund og alle hans Faders gode Gjerninger, som han viste Verden, og i intet Verdens-Rige kunde Kristen-
85 Folket sinde et Herberge, der mere mindede om Hjærtets Hjem, eller et Tungemaal, der bedre udtrykte dets Hemmelighed.

Af disse Ligheder mellem Vorherres og det danske Folk udspringer nu klarlig nok den fælles Skæbne at overses, foragtes, hades og hærges af den store Verden,
90 hvor deres Grænser støde sammen, men saa følger ogsaa af den almægtige Guds faderlige Godhed, Naade og Barmhjertighed den fælles Skæbne altid at have Hjælpen næst, naar Nøden er størst, og vidunderlig at frelses af al Livs-Fare, saa at ligesom Guds og Vorherres Jesu Kristi Rige paa Jord en altid er det eneste, der har Retfærdighed, Fred og Glæde i den Helligaand, saaledes har Danmarks Rige
95 fra Arildstid været, og vil, saa længe det danske Folke-Hjærte staar, være det Verdens-Rige, hvor der uden Sammenligning findes mest Villighed, Fred og Glæde efter Menneske-Hjærtets Lyst og Trang.

Ser vi endelig vist paa det danske Folks og Riges overhængende Fare for nu at
100 tabe alt, lige indtil sit hjærtelige Tungemaal, sit hæderlige Navn og sig selv, da kan vi let opdage, at det er i Grunden den samme folkelige Livs-Fare paa Verdens Sprog, som den, Vorherre Jesus nys har udfriet sit aandelige Folk af, og det ingensteds saa klarlig som i Danmark.

105 Ligesom det nemlig var ved Kristen-Folkets unaturlige Forbindelse med de

vantrø i den tvungne Stats-Kirke, at Kristendommen, som kaldtes Herre, sank
ned i Trældom, og alt kristeligt kom i den yderste Livs-Fare, men er nu ved
Herrens Højrehaand udfriet som en Fugl af Snaren, og synger fri som Fuglen sin
110 Nyaars-Sang, saaledes er Dansken og Danskheden kommet i yderste Livs-Fare
og Danmarks Rige paa Randen af Undergang, ved unaturlig Forbindelse med
Tysken og Tyskheden, der syntes at tjene, men bemægtigede sig efterhaanden
Herredømmet baade over Folk og Rige, baade over Sjæl og Legeme, Tungemaal
og Tankegang. Men naar kun Folket besinder sig til at nøjes med sine af Gud
115 beskikkede Tider og Bopæls bestemte Grænser, og vil, som før saa tidt, vente
Hjælpen ikke fra Østen, ej heller fra Vesten, og ej heller fra de golde Bjerge, men
i Vorherres Jesu Navn fra Himlens Gud, som ophøjer dem, der fornedre sig selv,
da skal ogsaa det danske Folk, udfriet af Snaren, snart fri som Fuglen i Skoven
synges sin Nyaars-Sang. Amen, i Vorherres Jesu Navn, Amen!

120

Kilde

N. F. S. Grundtvigs Sidste Prædikener i Vartov Kirke 1861-72, et Udvalg ved C. J. Brandt, Vol 1. København: Karl Schønbergs Forlag, 1880. Digitalisering: Det Kgl. Bibliotek

Kildetype

125 Dokumentation i bogværk

Tags

Den anden slesvigske krig 1864, Første tekstrække, Nytårsdag, Prædiken, Prædikener fra 1800-tallet

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/n-f-s-grundtvigs-praediken-nytarsdag>

130

135

140